

**Inatsisartunut ilaasortamut
Erik Jensen, (Siumut)**

/maani

**Namminersortungornissamut tunngatillugu § 37 naapertorlugu apeqqtup nr.
84-ip 25. juni 2021-meersup akineqarnera**

Asasara Erik Jensen

Apeqqtugineqartunut Naalakkersuisut Siulittaasuat qujavoq.

16-07-2021
Suliap nr 2021 - 12680
All. nr. 17231468
Postboks 1015
3900 Nuuk
Oqarasuaat (+299) 34 50 00
Fax (+299) 32 50 02
E-mail: govsec@nanaq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Apeqqtut 1:

1. Nunarput namminiilivinnerata kingorna, Qallunaat Nunaat pisussaaffeqarpa nunatsinnut aningaasatigut suli tapiissuteqartarnissaa?

AKISSUT:

Kalaallit Nunaata namminiilivinnissamik angusaqareerneratigut Kalaallit Nunaannut aningaasatigut tapiissuteqarnissamut Danmarkip pisussaaffeqarneranut apeqquumi naalagaaffimmi inatsiseqartitsinernut nunallu tamat akornanni inatsisinut tunngapput. Taamaammat Naalakkersut Siulittaasuat Nunanut Allanut Naalakkersuisoq nunat tamat akornanni inatsisinut akissuteqaqqullugu qinnuiginnissimavoq, tassami nunat tamat akornanni inatsiseqartitsineq nunanut allanut suliassanut ilaammat.

Naalagaaffimmi inatsiseqartitsineq naapertorlugu Danmarkip inatsisitigut pisussaaffia maannakkut Kalaallit Nunaanni Namminersorneq pillugu inatsimmi (Namminersorneq pillugu inatsit) nr. 473, 12. juni 2009-meersumi kapitali 3-mi aalajangersarneqartoq naapertorlugu Danmark Kalaallit Nunaannut ataatsimoortumik tapiissuteqassalluni pisussaaffeqarpoq. Ataatsimoortumik tapiissutit angissusiat kapitali 3-mi aalajangersarneqarpoq, kiisalu qallunaat aningaasanut inatsisaani nalinginnaasumik akit akissaatillu tunngaviumit qaffariarnerannut naapertuuttumik tapiissutit iluarsineqarnerat.

Kalaallit Nunaata namminiilivissinnaanera Namminersorneq pillugu kapitali 8-mi aalajangersarneqarpoq. Namminiilivinneq pillugu Kalaallit Nunaat aalajangissappat tamatuma kingunerissavaa, Kalaallit Nunaat imminut naalagaaffittut namminiilivittutut oqartussaaffigisoq Kalaallit Nunaata tigussavaa, Kalaallit Nunaallu Kunngeqarfik Danmarkimit anissaaq.

Namminiilivinnissamut suliaqarneq aamma kapitali 8-mi aalajangersarneqarpoq. Suliaqarnerup ilaa tassaavoq, Kalaallit Nunaata Naalagaaffimmit aninerata kingorna Kalaallit Nunaata Danmarkilu akornanni pissutsit qanoq issanersut Danmarkimik isumaqatigiinniarnert. Isumaqatigiissummi tassani Kalaallit Nunaannut aningaasanik siunissami Danmarki tapiissuteqartassasoq aamma isumaqatigiissutigineqarsinnaavoq.

Imm. 10.2-mi. "Namminiilivinnissap piviusunngortinnissaa" Namminersorneq pillugu inatsimmut nassuiaatini nalinginnaasuni allassimavoq:

"Namminersorlutik Oqartussat Danmarkimilu naalakkersuisut isumaqatigiissutaanni aalajangiiffigineqartariaqarput apeqqutit arlaqartut, kalaallit namminersulivinnerannut atasumik paasineqartariaqartut. Ilaatigut pineqarpoq inuit, Kalaallit Nunaata namminiilivinneratigut eqqugaasussat naalagaaffimmi innuttaassusiannut tunngasut, tak. naalagaaffimmi innuttaassuseqannginnerup killilerneqarnissaa pillugu FN-mi isumaqatigiissummi 30. august 1961-imeersumi artikel 10, aamma naalagaaffimmi innuttaassuseqarneq pillugu Europarâdimi isumaqatigiissummi 6. november 1997-imeersumi artikel 19. Aammattaaq isummerfigineqartussaavoq marloqiusamik akileraarusiisarnermik inuillu atugarisaannut tunngasunik Danmarkimi naalakkersuisut Kalaallit Nunaannilu naalakkersuisut isumaqatigiissutaat atuinnaassanersut Danmarkip aammalu Kalaallit Nunaata nammineerluni naalagaaffiusup akornanni. Isumaqatigiissummissaaq taaneqartumi assersuutigalugu ilaatinneqassapput aningaasanik ikiorsiisarnermik aalajangersakkat, aammalu Danmarkimi oqartussat Kalaallit Nunaanni oqartussanut aqutsinermi ikiorsiisarsinnaanerat."

Uani erseqqissarneqassaaq Kalaallit Nunaat Danmarkilu isumaqatigiissuteqarsinnaassappata, isumaqatigiissutip imarisai peqataasut tamarmik isumaqatigiissutigissammattigit. Isumaqatigiissut taamaattoq sunik aalajangersimasunik imaqarumaarnersoq ullumikkut oqaatigineqarsinnaanngilaq.

Tamatuma saniatigut nunat tamat akornanni inatsisit malillugit pisussaaffiit pilerput, pingaartumik Naalagaaffiit Peqatigiinni (matuma kingorna FN) pisussaaffiit akuerineqartut eqqarsaatigalugit, tassanilu Danmark 1945-miilli ilaasortaavoq.

Nunanut Allanut Naalakkersuisoq nunat tamat akornanni inatsisinut tunngatillugu imatut akissuteqarpoq:

FN-imi nunat tamat akornanni inatsisitigut nunasiaatinut aalajangersakkat akuerineqarsimapput. Kalaallit Nunaat ilisimaneqartutut siusinnerusukkut nunasiaataasimavoq, taamaalillunilu ersarissivoq Kalaallit Nunaata namminiilivinnermik angusaqarniarnerani nunasiaataasunut FN-imi nunat tamat akornanni inatsisitigut aalajangersakkat attuumassutillit atorineqarsinnaanissaat. Ilaatigullu tamanna tunngavigalugu kalaallit inuiaat inunnut nunat tamat akornanni inatsisit naapertorlugit inuiattut akuerisaapput namminnerlu aalajangiisinnaassuseqarput namminiilivinnissamullu pisinnaatitaaffeqarput, ilaatigullu aamma namminersorneq pillugu inatsit aamma naqissuserneqarpoq. Nunat tamat akornanni inatsisit taamaalillutik Namminersorneq pillugu Inatsisip oqaasertalersornerani atorineqarsimapput. Siusinnerusukkut nunasiaataasimasumut ilaatigut namminiiliveriaaseq tassaavoq Free Association. Free Association naalagaaffiit marluk akornanni suleqatigiinnissamut sanaajuvoq, tassani naalagaaffik ataaseq siusinnerusukkut nunasiaataasimassalluni allalu siusinnerusukkut nunasiaateqartuusimavoq. Free Associationip siunissami suleqatigiinnissamut periarfissaanera Kalaallit Nunaata Namminersorneq pillugu Inatsimmut 2009-meersumut inatsisini nassuiaatini immikkoortoq 10.1-imi taaneqarpoq, assersuutigalugulu FN-imi Isumaqatigiissummi 1541-mi taaneqartoq.

Assersuutigalugu siusinnerusukkut nunasiaataasimasut, Palau, Mikronesien aamma Marshall Islands, Free Association aqutitigalugu aaqqissuussinermik USA-mik isumaqatigiissuteqarsimapput, peqatigitillugulu FN-imut tamakkiisumik naalagaaffittut namminiilivinnikuusutut ilaasortannorsimallutik. Qeqertat taakku USA-mik attaveqarnerminni immikkoortorta ilaai, Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni attaveqarnerannut toqqaannartumik nuussallugit tulluannigillat, immaqalu nuussallugit uagut kissaatiginngisatsinnik. Taamaakkaluartoq suleqatigiinnissamut tunngasoq, Free Association, nunat akornanni inatsisitigit, aningaasarsiornikkut naalakkersuinikkullu suleqatigiinnissamut atortussatut piuvoq, tamannalu oqaatigissallugu pingaaruteqarpoq, tamannami peqqutaaqataavoq Namminersorneq pillugu Inatsimmut inatsisinut nassuiaatini taaneqarneranut tunngaveqalenera. Pisuni taaneqartuni USA-p naalagaaffiillu qeqertaasuni akornanni ukiorpassuani aningaasaqarnikkut suleqatigiinnissamik isumaqatigiissusiortoqarsimavoq, tassanilu naalagaaffiit qeqertat namminersortunngornerisa kingorna ukiuni qulikkaani qeqertanut taakkununnga USAp aningaasatigit tapiissuteqartarsimavoq. Free Associationimi pissutsini taaneqartuni imaritinneqartut siusinnerusukkut nunasiaataasimasut pisariaqartitsinerannut isumaqatigiinninniarnikkut immikkut naleqqussarneqartarput, tassami nunasiaataasimasoq ikiorneqarnissamik pisariaqartitsisarmat. Siusinnerusukkut nunasiaataasimasut pisariaqartitaat assigiinngissinnaasarmata Free Associationimi pineqartumi iluseq imarisaalu pisumiit pisumut assigiinngissinnaasarpoq.

Namminersorneq pillugu Inatsimmut inatsisinut nassuiaatini immikkoortoq 10.2 nassaassaavoq, tassanilu namminiilivinnissaq pillugu isumaqatigiinniarnernut tunngatillugu oqaatigineqartut makku nassaassaallutik:

" (...) Isumaqatigiissummissaaq taaneqartumi assersuutigalugu ilaatinneqassapput aningaasanik ikiorsisarnermik aalajangersakkat, aammalu Danmarkimi oqartussat Kalaallit Nunaanni oqartussanut aqutsinermi ikiorsisarsinnaanerat." Taamatut oqaasertaliineq sioqqullugu makku taaneqarput: "(...) Aalajangersakkami isumaqatigiissutit anguneqavinnissaa siunertaralugu naalakkersuisut isumaqatigiinniarnernik aallartitseqqullugit peqquneqarput. Tamanna eqqarsaatigalugu isumaqatigiinniarnernit peqqissaartumik ingerlanneqartariaqarput, tassani illuatungeriit imminnut ataqpeqatigiillutik akuersaarnissaat anguniartariaqarmat. (...)"

Siuliani taaneqartut isumaqarpoq illuatungeriit marluullutik imminut naapeqatigiinnissaq anguniartariaqassagaat, matumani namminiilivinneq pillugu isumaqatigiinniarnernit ingerlanneqalerpata.

Free Association aqutitigalugu namminiilivinneq tamakkiisumillu namminiilivinnissaq kalaallinit inuiannit toqqarlugu suli periarfissaaneranut tunngaviusoq tassaavoq inuiaat nunatut inuttullu siusinnerusukkut nunasiaataasimasutut tunngaveqarsimanerat, tamannalu FN-imi akuerineqarsimasuuvooq. Namminiilivinnissamut tunngatillugu oqaatigineqassaaq 1952-imi toqqaanermi periarfissaq kiffaannngissuseqartumik paasinartumillu tunngaveqartumik inuiannut kalaallinut tunniunneqarsimanngimmat, Free Associationimullu tunngatillugu 1952-imi Danmarkimut ilaalernissaq pillugu landsrådip aalajangerneranut tunngatillugu kalaallinut inuiannut toqqagassatut periarfissatut tunniunneqarsimanngilluinnarmat. Landsrådi ilisimaneqartutut taamatut aalajangiinissaminut ullut pingasuinnaat periarfissinneqarsimavoq. 1952-imi aalajangiisoqarneranut tunngatillugu pissutsit isornartut, atuaganngorlugit saqqummeqqammersumi "Imperiets børn"-imi uppersarsarneqaaqqillutillu

taaneqaqqipput. Pisimasut kingunerivaat namminiilivinnissaq, Free Associationi imaluunniit Danmarkimi ilaaginnarnissaq toqqagassatut akornanniittariaqartussaanerat inuiaat kalaallinit apeqqtut aalajangerneqartussaalerpat.

Taamaalilluni namminiilivinnissaq imaluunniit Free Associationimik toqqaanissaq imaluunniit Danmarkimut ilaanerup nangiinnarnissaa pillugit Danmarkip Nunattalu akornanni apeqqtutit akineqartussatut pineqartussaannngilaq. Apeqqtut taanna inuiannit kalaallinit taamaallaat akineqartussaavoq, inuiattummi nunasiaataasimagatta. Nunatta Danmarkillu akornanni isumaqatiginninniutaasinnaasut tassaapput Nunarput Danmarkimut ataannarnissaa, namminiilivinnissap imaluunniit Free Associationip ataani pissutsit atuuttussat Danmarkimut Nunatsinnullu imarisaatigut naleqqussagaasut inissinnissaat.

Tassungalu atatillugu oqaatigissallugu pingaaruteqarpoq FN-imi isumaqatigiissut 1514 1960-imeersoq pigissallugu, tassalu namminiilivinnissamut pisinnaatitaaffiup nunat nunasiaataasimasut inuisalu pigigaat qulakkeerneqarnissaa uani pineqartumi eqqaamassallugu. Isumaqatigiissummi tassani aalajangersarneqarpoq nunasiaatillit naalakkersuinikkut, isumaginninnikkut, aningaasarsiornikkut imaluunniit ilinniartitaanikkut piareersimanninneq nunat inuiaallu nunasiaataasut namminiilivinnissaannut tunngavittut peqqtut atoqqusaanngikkaat.

Taamaalilluni Danmarkip Kalaallit Nunaannut aningaasatigut ikiuunnissaminut pisussaaffeqarsinnaaneranut tunngavisaqartoq oqaatigisariaqarpoq, aamma namminiilivinnissamut Free Associationimullu tunngatillugu. Pisussaaffiliinerli tigussaasoq suli suliarineqarnikuunngilaq, tassami inuiannit kalaallinit suli aalajangiisoqarnikuunnginnami qanoq alloriaqqittoqassanersoq. Pisariaqartitsineq pilissagaluarpasut pisussaaffiliineq tigussaasunngortinneqarsinnaavoq, matumani inuiaat kalaallit tamanna kissaatigissappassuk. Soorunami pisussaaffiup tigussaasunngortinnissaa Danmarkimik oqaloqateqarnikkut isumaqatiginninniarnikkullu pissaaq.

Taaneqassaaq FN-imi isumaqatigiissummut 1960-imeersunut taaneqartunut Danmark isumaqataasimammat, Danmarkilu FN-imi USA-p qeqertallu pingasuusut taaneqartut akornanni Free Associationimut pissutsinut siuliani taaneqartunut akuersilluni taaseqataasimammat.

Apeqqtut nr. 2:

2. Taamaattoqarsimappat nunarput Qallunaat Nunaatalu isumaqatigiissuteqareerpat tapiissuteqartarnissaq pillugu?

AKISSUT:

Kalaallit Nunaata Namminiilivinnerup kingornagut Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni pissutsit pillugit Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni tigussaasumik isumaqatigiissusiortoqarsimannngilaq. Apeqqtut 1-imut akissutigineqartut takukkit.

Apeqgut 3:

3. *Tapiissuteqartoqartassappat Naalagaaffik qanoq annertutigisumik ukiumut nunatsinnut akiliuteqartassava?*

AKISSUT:

Apeqqutinut 1 aamma 2-mut innersuussissaanga.

Apeqgut 4:

4. *Naalagaaffiullu tapiissuteqartarnissaa ukiuni qassini ingerlassava?*

AKISSUT:

Apeqqutinut 1 aamma 2-mut innersuussissaanga.

Apeqgut 5:

5. *Naalackersuisut nunatta namminiilivinnissaa qaqugu pissanersoq takorloorpaat?*

AKISSUT:

Kalaallit Nunaata tunngaviusumik inatsisissaanut siunnersuummik 2017-imiilli Tunngaviusumik Inatsisissaq pillugu Isumalioqatigiissitaq suliaqarsimavoq. Siunnersuut kingusinnerpaamik ullormi 31. december 2022 Naalackersuisunut tunniutissavaat, taamaalilluni 2023-mi Inatsisartut upernaakkut ataatsimiinneranni Naalackersuisut saqqummiussinnaaniassammassuk.

Tunngaviusumik Inatsisissaq pillugu Isumalioqatigiissitaq suliaminik naammassinnitsinnagu Kalaallit Nunaata qaqugu namminiilivinnissaanut ulluliinissaq aalajangiiffigeriissallugu eqqortuunngitsoq Naalackersuisut isumaqarput. Kalaallit Nunaata tunngaviusumik inatsisissaanut kikkut tamarmik isummaminnik ersersitsinissamut periarfissarsereerpata isummertoqassaaq.

Kingulliullugulu erseqqissarneqassaaq Kalaallit Nunaata namminiilivinnissaa pillugu aalajangerinissaq kalaallinit inuiannit aalajangerneqartussaamat, Naalackersuisut aalajangiisuunatik.

Med venlig hilsen
Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Múte Bourup Egede (sign.)
Naalackersuisut Siulittaasuat